

holland festival '70

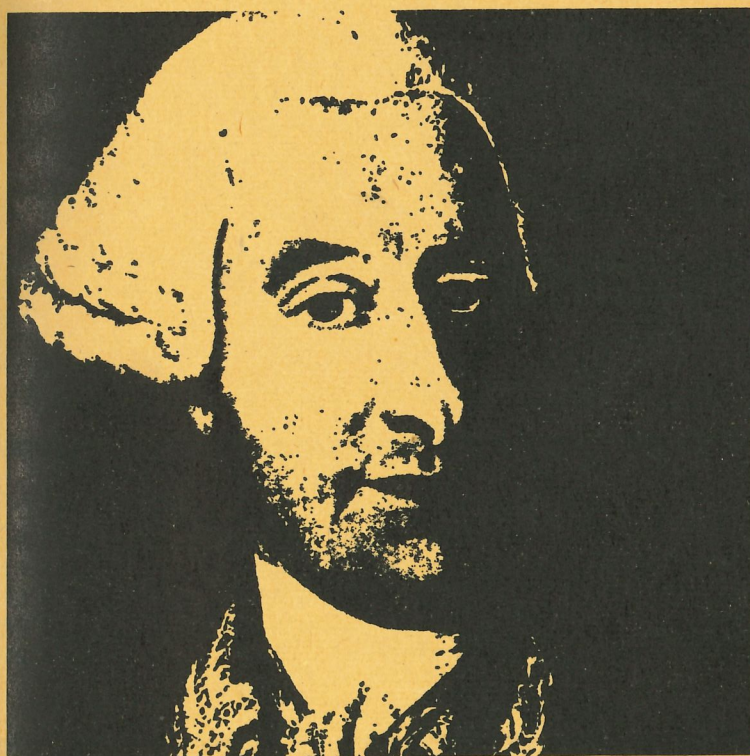
programma

39

De Nederlandse Operastichting

La Fedeltà Premiata

Den Haag	Kon. Schouwburg	30 juni	20.15 uur
Amsterdam	Stadsschouwburg	2 juli	20.15 uur
Den Haag	Kon. Schouwburg	4 juli	20.15 uur
Rotterdam	Schouwburg	6 juli	20.15 uur
Amsterdam	Stadsschouwburg	8 juli	20.15 uur

LA FEDELTA PREMIATA

BEDRIJF I

Opkomsten

1. Introductie: Koor van herders, herderinnen, Priester Melibeo, Lindoro, broer van Amaranta, Nerina verliefd op Lindoro.	Allen bidden de godin Diana om genade voor het orakel dat zegt: 'Eénmaal per jaar moet een liefdespaar aan het zeemonster geofferd worden.'
2. De Italiaanse 'Conte Perruchetto' achtervolgd door rovers.
Hij raakt overweldigd door de aanblik van koketterende Amaranta. Melibeo jaloers.	Hij vraagt bescherming en een fles wijn, zo mogelijk Bordeaux.
3. Fileno.
Nerina wordt op slag verliefd op Fileno, te sneller omdat haar geliefde Lindoro op een andere herderin Celia verliefd is geworden.	treurt om zijn geliefde Fillide.
4. Celia, eigenlijk Fillide, heeft haar naam veranderd uit angst voor het orakel en uit liefde voor Fileno.
Nerina leidt Fileno naar de slapende Celia, die in haar zijn geliefde Filide herkent. Door Melibeo gadegeslagen moet zij tegenover de aanwezigen veinzin Fileno niet te kennen. Perrucchetto is beïnvloed door Celia.

Melibeo, die Celia's spel heeft doorzien, wil haar dwingen: óf Lindoro te trouwen, daarmee een verzoek van Amaranta inwilligend, óf toe te zien dat Fileno met Celia aan het zeemonster ten offer vallen.
Perrucchetto ziet Nerina en wordt ook op haar verliefd. | vertwijfelde aria van Fileno. Amaranta's aria klaagt van haar teleurstelling; zij heeft Perrucchetto nochthans lief.

vertwijfelde aria van Celia, die Nerina smeekt Fileno van het dreigende gevaar op de hoogte te stellen. |
| 5. Finale: Fileno wordt geboeid opgebracht. Celia wordt door Satyrs ontvoerd. Nerina bevrijdt Fileno. | totale verwarring |

BEDRIJF II

1. Amaranta, die gemerkt heeft, wat voor rokkenjager Perrucchetto is beloofd uit teleurstelling Melibeo te trouwen, maar als Perrucchetto zelfmoord fingeert verklaart zij hem opnieuw haar liefde. Melibeo is razend en probeert Nerina voor zijn plannen te winnen: Nerina zal Fileno krijgen, Celia Lindoro en hij vanzelfsprekend Amaranta.	aria van Melibeo

Handeling

Fileno, gelovend dat Celia hem verloochent richt een liefdesverklaring tot Nerina met de bedoeling dat de verdedkte opgestelde Celia, die inmiddels door herders is bevrijd, deze hoort.
Nerina verliefd op Fileno denkt over haar rivale Celia te triomferen, die Fileno maar moet vergeten en genoeg nemen met Lindoro. | aria van Fileno

aria Nerina |
| 2. Jachtscène: Een wild zwijn vervolgt Amaranta en Perrucchetto. Lindoro doodt het on-dier en Perrucchetto beroemt zich op deze daad. | aria Perrucchetto |
| 3. Voor een grot: Fileno wil sterven. Voor zijn dood kerft hij in een boom een afscheidswoord voor Celia.
(Fillide). Celia ontdekt dit en zoekt Fileno in de grot.
Op bevel van Melibeo die alles heeft gezien, moet Nerina ook Perrucchetto in de grot brengen. Zodoende heeft de priester het te offeren paar Celia en Perrucchetto gevonden.
Amaranta gelooft aan een nieuw slippertje van Perrucchetto. | aria Fileno

aria Celia

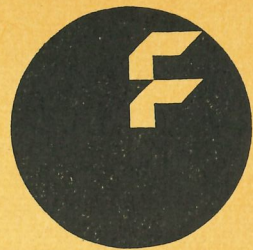
aria Amaranta |
| 4. Finale: Fileno treurt om Celia evenals Lindoro. Nerina bemerkt nu tot haar schrik de boze opzet van de priester Melibeo.
Het te offeren paar wordt voorgeleid. | gemeenschappelijke treurzang

jubel van Melibeo |

BEDRIJF III

1. Afscheid tussen Celia en Fileno. Melibeo laat Perrucchetto binnenvoeren. Ondanks het feit dat zijn intriges aan de kaak worden gesteld door Amaranta, Lindoro en Nerina, wil hij het paar toch aan het zeemonster offeren.
Fileno verklaart uit vrije wil bereid te zijn te sterven.	duet Celia-Fileno

Finale: De godin Diana is door de offervaardigheid van Fileno geroerd. Melibeo wordt gestraft. Happy ending!!!

La fedeltà premiata

Op 18 november 1779 brak er brand uit in de balzaal (Redoutensaal) van het lustslot 'Esterházy'; het vuur werd weldra een brandoffer en het dichtbij gelegen operagebouw geraakte eveneens in brand. Iedereen voegde zich bij de brandweer, en het slot zelf – een Rococo bouwwerk – kon gered worden; maar het operagebouw brandde tot de grond toe af en alle instrumenten (kostbare Italiaanse violen en andere strijkinstrumenten daarbij inbegrepen), alsmede alle partituren en banden van de Esterházy bibliotheek werden vernietigd. Het verlies in muziek van Haydn moet bedenkelijk geweest zijn; het uitvoeringsmateriaal van al zijn symphonieën vanaf 1761 tot 1779, alsmede dat van al zijn vroegere opera's.

Door een wonder schijnt Haydn de partituren (autographieën) van de meeste van zijn opera's, die hij vóór 1779 heeft geschreven, in zijn eigen huis bewaard te hebben; op die wijze hebben ze de ramp min of meer compleet overleefd; twee daarvan – *Le pescatrici* en *L'infedeltà delusa* werden in vorige Holland Festivals weer tot leven gewekt.

Vorst Nicolaus Esterházy (de 'luisterrijke') was niet ontmoedigd. Hij installeerde het operagezelschap in het marionettentheater aan de overzijde van het park, dat uitzag op de nog rokende ruïnes van het operagebouw, en op 6 december – de naamdag van de vorst – werd daar een nieuwe opera van Haydn, *L'isola disabitata*, opgevoerd. Het marionetten-gezelschap werd overgebracht naar het Chinese paviljoen, dat nog steeds in de tuin te zien is. Doch wat belangrijker was, hij gaf opdracht een nieuwe opera te bouwen, nog groter en schitterender dan de vorige. De werkzaamheden moesten dadelijk bij het begin van het nieuwe jaar, 1780, aanvangen. De vorst ging met Kerstmis naar Wenen om zijn eerbied te betuigen aan het Hof te Wenen, dat hij overigens hartgrondig haatte. Haydn en de musici kregen hun jaarlijkse verlof; de meesten gingen naar hun vrouw in Eisenstadt; Haydn ging naar Wenen om zijn uitgevers, de firma Artaria, te bezoeken, nieuwe muziek aan te kopen, de nieuwste opera-partituren te bekijken en, in het algemeen, te ontsnappen aan het isolement van de Hongaarse moerassen, die Esterházy gelijk Don Quichotte had uitgekozen om zijn 'Hongaarse Versailles' te stichten. De vorst wilde het nieuwe theater openen met een nieuwe opera, geschreven door zijn beroemde kapelmeester. Er was nauwelijks tijd om een der plaatselijke huisdichters, zoals Pietro Travaglia, opdracht te geven een geheel nieuw libretto te schrijven, zodat Haydn simpelweg zijn toevlucht nam tot een oud 18-eeuws gebruik, n.l. een compleet reeds bestaand libretto te 'lenen'.

Hierbij stootte hij op de laatste Cimarosa opera, *L'infedeltà fedele* (volgens tekst van G. B. Lorenzi), gecomponeerd ter gelegenheid van de opening van het nieuwe Teatro del Fondo te Napels op 20 Juli 1779. Om verwarring met Cimarosa's werk en met zijn eigen *L'infedeltà delusa* te voorkomen, veranderde Haydn de titel naderhand; maar voordat hij dit gedaan had, sprak het grootste gedeelte van het theater-personeel van Esterházy reeds over het werk in een verwarde mengeling van de oude en de nieuwe naam. Op de nota's, die zich thans in de Esterházy archieven bevinden (opgemaakt door diverse personen, die met het werk bemoeienis hadden) vinden we 'Fidella in Fedelta' of het buitengewoon verrukkelijk 'Lin Fädella in Fedelta'. Haydn begon te werken aan de partituur – het begin van de beroemde ouverture is gedateerd 1780 – terwijl het tekstboek direct aan de Oedenburger drukker Siess gezonden kon worden, die het voor Esterházy liet drukken met datum 1780.

Het slot zelf bevond zich in een toestand van verwarring als gevolg van de bouw van het nieuwe theater. Een leger van metselaars, architecten, dakbedekkers, glazenmakers, kastenmakers, stoffeerders, toneelontwerpers en

La Fedeltà Premiata

schilders streek op Eszterháza neer. Er bestond een enorme jalouzie onder de architecten en de verwarring steeg ten top toen de concurrerende architect het pleit won en eind februari en begin maart 1780, alle hoofdmuren (die reeds waren opgetrokken) liet neerhalen en opnieuw liet bouwen volgens nieuwe plannen. Niets scheen goed te gaan. Om het met pannen bedekte dak voor regen te vrijwaren, bracht een der aannemers er een opmerkelijk mengsel op aan van 'Braunrot' (rode aarde), lijnzaadolie, 10 emmers bier (!) en 6 emmers ossebloed – een mengsel dat volgens hem het dak absoluut waterdicht zou maken. Dat was in Augustus 1780. Maar kort daarna brak er een vernietigende onweersbui uit boven Eszterháza en het stortregende drie dagen en nachten achtereen. Al gauw begon het water in het pas gedecoreerde theater te sijpelen. De vorstelijke grenadiers werkten dag en nacht door om het interieur te redden: ze haalden hun beddegoed en bedekten daar het nieuwe meubilair mee (waarvoor zij door de vorst rijkelijk beloond werden). De zaak werd weer opgelapt, maar later in de herfst brak er weer een storm uit (toen waren de definitieve toneelversieringen reeds aangebracht) en er moest een nieuw dak worden gemaakt onder het met dakpannen bedekte dak met het mengsel van bier en ossebloed. Men stond die herfst voortdurend onder hoogspanning, daar de voorgestelde datum van heropening (15 October) dichterbij kwam. Die dag kwam, doch het theater was nog steeds een ravage van bladgoud in emmers, toneelontwerpen, half afgewerkte costuums en timmermansgereedschap.

Tijdens dat seizoen bevond zich op het slot een rondtrekkend toneelgezelschap, de Diwald Groep; op 15 October begaven zij zich naar het mario-nententheater en voerden daar een Duits stuk op. Pas op 25 Februari 1781 werd het prachtige nieuwe Eszterháza theater geopend met Haydn's schitterende nieuwe opera; de nieuwe decoraties glansden in het kaarslicht. Dit nieuwe werk, met haar grote bezetting, haar 'feestelijke' orkest (pauken), haar schitterende panoramische finales, viel bij iedereen in de smaak; het publiek moet in verrukking zijn geweest toen dat fabelachtige crescendo in de finale van de tweede akte steeds hoger steeg en in een fortissimo uiteenviel; dit alles was schitterend nieuw en opwindend. La fedeltà premiata werd in Februari nog twee maal opgevoerd, acht maal in Maart, één maal in April en in September (de laatste maand van dat seizoen) nog vijf maal. In dat seizoen werden er in Eszterháza, naast Haydn's nieuwe opera, nog vijf andere premières van Italiaanse opera's opgevoerd (Anfossi, Paisiello, Piccini, Astaritta en Righini), terwijl vier andere opera's uit voorgaande jaren werden herhaald (Gazzaniga, Sarti, Salieri en Anfossi). Het jaar daarop, in 1782, kwam er een nieuwe bezetting en werd er een nieuw tekstboek voor La fedeltà premiata gedrukt. Grote gedeelten van de opera werden haastig opnieuw gezet (veel van Celia's muziek in Es werd overgezet in F – we zullen hierop nog terugkomen), diverse gedeelten moesten op een andere manier worden 'uitgelegd' en de rol van Graaf Perruchetto werd van een bas in een tenor veranderd (als gevolg hiervan kreeg hij tenminste één gloednieuwe aria). Een gedeelte van de vroegere muziek werd geschrapt. De vernieuwde La fedeltà premiata bleek evenveel succes te hebben. Deze werd niet vóór September opgevoerd, teneinde Haydn eerder in het jaar gelegenheid te geven de noodzakelijke wijzigingen voor de nieuwe bezetting aan te brengen. Er volgden nog vier voorstellingen in October, drie in November, één in December en nog negen in 1784, dit ging zelfs door tot in het seizoen van 1785, zich nog steeds verheugend in een bestendige populariteit. De toneelgroep van Graaf Erdödy in Presburg, die in die Donaustad op een commerciële manier operavoorstellingen gaf, besloot de nieuwe opera in het Duits op te

Joseph Haydn

voeten; de vertaling werd gemaakt door de impresario zelf, genaamd Girzick.

Haydn's opera had ook in Presburg succes en kreeg spoedig gezelschap van nog drie andere, ook in Duitse vertaling. In deze Duitse versie werd La fedeltà premiata ook in Wenen opgevoerd in het Kärnthnertheater door niemand anders dan Emmanuel Schikaneder en zijn gezelschap; dat was in 1784 en keizer Joseph II woonde één der uitverkochte voorstellingen bij; de opera trok inderdaad, zoals de Wiener Zeitung meldde, een ongekend groot, alles overtreffend aantal bezoekers.

Toen de schrijver van het bovenstaande in December 1958 voor de eerste maal de incomplete autographie van La fedeltà premiata in de Nationale Bibliotheek van Boedapest onderzocht, werd hij onmiddellijk getroffen door de hoge kwaliteit van de muziek en vooral door de verbazingwekkende finale in de eerste Akte (die van de tweede Akte ontbrak). In een daaropvolgende Haydn cyclus voor de B.B.C. onder leiding van Maurits Sillem, werden gedeelten uit de opera met inbegrip van die glorieuze finale gebracht. Dit ondervond zoveel weerklank dat de B.B.C. opdracht gaf de gehele opera voor te bereiden. Doch wat moesten wij doen met betrekking tot de ontbrekende gedeelten? In de eerste plaats hadden wij, in Oktober 1967, een complete Duitse versie (de Girzick vertaling) van de piano partituur ontdekt (een 18e-eeuwse copie), in de bibliotheek van de vorsten van Fürstenberg in Donaueschingen (bij welke gelegenheid wij, bij toeval, tevens de authentieke ontbrekende delen ontdekten van Haydn's correcties bij de Londense symphonieën). Een aantal aria's, die in de autographie van Budapest ont-

De beloonde trouw

braken, werd opgespoord in de nationale bibliotheek van Wenen. Zodoende was een groot gedeelte van de volledige partituur niet meer aanwezig, ofschoon wij de gehele opera in een partituur voor piano bezaten. Toen herinnerden wij ons, dat wij eens in de bibliotheek van het conservatorium van Bologna een lijst hadden gezien van alle muziekcatalogi, samengesteld tussen 1920 en 1940, die zich in Italiaanse bibliotheken bevinden. Dat was vele jaren geleden, in 1951 ongeveer, toen wij bezig waren in Italië materiaal bijeen te zamelen voor Haydn's symphonieën; wij herinnerden ons verwijzingen naar catalogi betreffende een groot aantal opera-partituren van Haydn, in Milaan, in Bologna (die hadden wij gezien), in Turijn. . . Wij haastten ons naar Florence (intussen waren wij n.l. in Italië gaan wonen) en naar de bibliotheek van het conservatorium aldaar. Wij bekeken de catalogi. Na tien minuten vonden wij het: *La fedeltà premiata* bevond zich in de beroemde Nationale Bibliotheek van Turijn. Wij lieten de partituur fotograferen en toen deze voor ons lag ontdekten wij, dat Haydn de titelpagina had gesigineerd en enkele kleine correcties (en enkele belangrijkeren) in de muziek had aangebracht; en dat het de complete partituur van de gehele opera was, in Eszterháza gecopieerd – wie weet voor welk doel en wie weet hoe deze in Turijn belandde.

De opera was thans dus compleet. Wij slaagden erin afschriften van de twee Eszterháza libretti te bemachtigen (voor de voorstellingen in resp. 1781 en 1782), die thans zeer zeldzaam zijn geworden; en op die wijze kwamen wij in het bezit van het complete oorspronkelijke materiaal.

Zoals vaak het geval is met succesvolle opera's van Haydn – *Il mondo della luna* is het meest gecompliceerd in dit opzicht – bracht de componist vaak uitgebreide veranderingen in zijn werk aan ten behoeve van nieuwe bezettingen. Helaas bezitten wij noch de autographie noch het complete uitvoeringsmateriaal uit 1780 (opgevoerd in 1781) compleet; onze Turijnse partituur is niet geheel de 1780 (1781) versie, maar ook niet precies de 1782 versie (voor zover dit blijkt uit de veranderingen, aangebracht in de autographie van 1780 en het bestaande libretto). Doch wij hebben geprobeerd enkele van Haydn's originele gedachten te bewaren, die hij later weer heeft moeten opofferen. Bijvoorbeeld, in die tijd begon Haydn personen en ideeën te associëren met toonsleutels; voor Haydn was Celia, wat men zou kunnen noemen, een meisje in Es. Bijna al haar voornaamste muziek was gebed in die zachte, romantische toonsoort. Naderhand moest hij vele van haar mooiste nummers overzetten in F groot, en toen de grote scène in de tweede Akte, Celia's 'Ah come il core mi palpita nel seno' (eindigend met de aria 'Ombra del caro bene'), door Artaria werd uitgegeven – die overigens enorme bijval vond in Duitse muziektijdschriften en in de *Mercure de France* – werd deze overgezet in D groot en enige betoverende paukenslagen en hoorneffecten werden verlaagd (pauken) of veranderd (hoorns); blijkbaar dacht Haydn dat de effecten, die geheel nieuw waren en nogal ingewikkeld uit te leggen (Haydn schreef hiertoe een hele zin in het Italiaans op de partituur) verkeerd begrepen zouden worden door minder intelligente musici en daarom beter vermeden konden worden.

De ouverture is wereldberoemd geworden als het laatste deel van de Symphonie No. 73 in D (*La Chasse*); meestal worden in uitgaven van deze symphonie de trompet en pauken gedeelten – die wij uit de autographie en de partituur van Turijn natuurlijk hebben behouden – verlaagd. Doch wat nog veel meer beroemdheid zou verdienen zijn de wonderbaarlijke en ingewikkelde finales, die elk honderden maten beslaan en elke denkbare emotie uitdrukken. Ze zijn inderdaad origineel en Haydn wist wat hij zei toen hij, op

27 Mei 1781, naar zijn uitgevers Artaria schreef: 'Als zij (in Parijs) mijn operette (*L'isola disabitata*) en mijn recente opera *La fedeltà premiata* maar konden horen!; ik verzeker U dat zulke muziek tot nu toe in Parijs nog niet gehoord werd, en zelfs misschien niet in Wenen; mijn ongeluk is dat ik in dit land woon. . .'

Inderdaad, overal treft men originaliteit aan. In Celia's grote aria in de eerste Akte, 'Deh soccorri un 'infelice' omvat het orkest gedeelten voor drie hoorns, waarbij de eerste hoorn wordt aangeduid als 'solo con Sordino' (met sourdine en alleen, d.w.z. de leiding hebbend); het is een fantastisch gedeelte en haar vreemde toon is een schitterend, bijna Mahler-achtig devies. Later, toen de aria was overgezet in F, werd het hoorgedeelte aan een fagot overgegeven; wij hebben Haydn's originele koloriet bewaard (dit gedeelte was klaarblijkelijk bestemd voor een speciale musicus, die in 1782 niet meer aanwezig was).

Wij hebben dus thans het genoeg U, na een periode van bijna 200 jaar (Haydn's opera werd na 1785 nauwelijks meer opgevoerd) de vierde opera van Haydn voor te zetten, die door het Holland Festival moedig tot leven werd gewekt sedert 1959 – toen *Il mondo della luna* ons aantoonde, dat Haydn als opera-componist een even grote belevens betekenis als Haydn in zijn kwaliteit van schepper van symfonieën, componist van kamermuziek, de doyen van het oratorium en de mis, en de leraar – via de piano sonate – van duizenden kleine handen.

Want in de afgelegen en nogal fantastische sfeer van Eszterháza werd jaar na jaar tussen 1770 en 1780 opera-geschiedenis gemaakt; en dat de meeste van deze parels niet vóór de tweede helft van de 20e eeuw gemeengoed zijn geworden, is uiteindelijk zeker niet aan Haydn te wijten.

Buggiano Castello
Maart 1970
H. C. R. L.

La Fedeltà premiata

On 18 November 1779, a fire broke out in the ballroom (Redoutensaal) of Eszterhaza Castle; the fire soon became a holocaust and the nearby opera house caught fire. Everyone joined in the fire brigade, and the castle itself – a Rococo jewel – could be saved; but the opera house burned to the ground, destroying all the instruments (precious Italian violins and other string instruments included) and all the scores and parts of the Esterházy library. The loss of Haydn's music must have been grim: the performance material of all his symphonies from 1761 to 1779, the performance material of all the earlier operas, and so on.

By some miracle, Haydn seems to have kept the scores (autographs) of most of his pre-1779 operas in his own quarters; thus they have survived, more or less complete, and two of them – 'Le pescatrici' and 'L'infelicità delusa' – were resuscitated in previous Holland Festivals.

Prince Nicolaus Esterházy ('The Magnificent') was not daunted. He set up the opera troupe in the marionette theatre, which was on the other side of the park facing the (now smoking ruins of the) opera house, and on 6 December – the

De Nederlandse Operastichting

Prince's Name Day – a new Haydn opera, 'L'isola disabitata,' was given. The marionette troupe was moved to the Chinese Pavillion (still standing) in the garden. But what was more important, he gave orders to have a new opera house, bigger and more magnificent than the previous one, constructed. Work was to begin immediately in the new year, 1780. The Prince went to Vienna at Christmas to pay his respects to the Court at Vienna, which he cordially hated. Haydn and the musicians had their annual leave; most went to Eisenstadt to join their wives; Haydn went to Vienna to see his publishers Artaria, purchase new music, look at the latest opera scores and, generally, to escape the isolation of the Hungarian marshes where Esterházy had quixotically chosen to erect his 'Hungarian Versailles'.

The Prince wanted to open the new theatre with a new opera from the pen of his famous Kapellmeister. There was hardly time to get one of the local house poets such as Pietro Travaglia to write an entirely new libretto, so Haydn simply had recourse to an old eighteenth-century custom, viz. to 'borrow' a complete libretto which already existed.

He hit on the latest Cimarosa opera, 'L'infedeltà fedele' (text by G. B. Lorenzi), which has been composed to open the new Teatro del Fondo in Naples on 20 July 1779. Haydn later changed the title, to avoid confusion with Cimarosa's work but also with his own 'L'infedeltà delusa'; but before he did so, most of the theatrical personnel at Esterháza referred to the work in a wild mixture of the old and new names. On the bills now in the Esterházy Archives (by various people connected with the work) we find 'Fidella in Fidelta' or the particularly delightful 'Lin Fadella in Fedelta'. Haydn set to work on the score – the beginning of the famous Overture is dated 1780 – and the textbook could be delivered at once to the Oedenburger printer Siess, who printed the textbook for Eszterháza with the date 1780.

The Castle itself was in an uproar as a result of the new theatre. Armies of masons, architects, roof-layers, glass-makers, cabinet-makers, upholsters, stage designers and painters descended on Eszterháza. There was enormous jealousy between the architects and the confusion rose to a rancorous height when the rival architect won and, at the end of February and beginning of March 1780, all the main walls (which had been erected already) were taken down and re-done from new plans. Nothing seemed to be going right. To seal the tiled roof from rain, one of the contractors put on a fascinating mixture of 'Braunrot' (red earth), linseed oil, 10 'Eimer' of beer (1) and 6 'Eimer' of oxblood – a mixture which he considered would make the roof absolutely water-tight. This was in August, 1780. But shortly thereafter, a shattering thunderstorm broke over Eszterháza and rain poured down for three days and three nights. The water soon started to seep into the newly decorated theatre. The princely grenadiers worked day and night to save the interior: they went and got their bedclothes which they put on the new furniture (for which they were handsomely rewarded by the Prince). The damage was patched up, but later in the autumn there came another storm (by this time the actual stage decorations were in place), and another roof had to be put under the tiled roof with the beer and oxblood mixture. Tempers were frayed all the autumn as the proposed date (15 October) for the re-opening drew near. 15 October came, but the theatre was a shambles of gold-leaf in buckets stage designs, half executed costumes and carpenters' tools. That season a strolling group of players called the Diwald Troupe was in residence at the Castle, and on 15 October they went over to the marionette theatre and gave a German play. It was not until 25 February 1781 that Haydn's brilliant new opera opened the beautiful new theatre at Eszterháza,

holland festival '70

its new decorations gleaming in the candlelight.

Everyone loved the new work, with its big cast, its 'festive' orchestra (with kettledrums), its magnificent panoramic finales – it must have galvanized the audience as that fabulous crescendo in Act II Finale rose and rose and crashed into a 'fortissimo'; this was all brilliantly new and exciting. 'La fedeltà premiata' was given twice more in February, eight times in March, once in April and in September (the last month of that season) another five times. That season at Eszterháza they gave, besides Haydn's new opera, five other premières of Italian operas (Anfossi, Paisiello, Piccini, Astarita, Righini) and repeated four others from earlier seasons (Gazzaniga, Sarti, Salieri, Anfossi). The next year, 1782, there was a new cast, and a new textbook printed, for 'La fedeltà premiata'. Large parts of the opera were hastily transposed (many of Celia's E flat music was transposed up to F – we shall speak of Celia and E flat later), several sections had to be 'laid out' differently, and the rôle of Conte Perrucchetto transposed from bass to tenor (he got at least one brand new aria as a result). Some of the earlier music was cut. The newly painted 'La fedeltà premiata' proved to be equally successful. It was not until September, giving Haydn time, earlier in the year, to make necessary revisions for the new cast. There were four more performances in October, three in November, one in December and nine more in 1784; it even lingered on, in happy popularity, into the season of 1785. The theatrical troupe of Count Erdödy at Pressburg, which gave operas commercially in that Danube town, decided to give the new opera in German, which translation was made by the impresario himself, Girzick. Haydn's opera was successful in Pressburg, too, and was soon joined by three others, all in German translation. In this German version, 'La fedeltà premiata' was also given in Vienna at the Kärnthner-Theater by none other than Emmanuel Schikaneder and his troupe; this was 1784, and the Emperor Joseph II attended one of the sold-out performances; indeed the opera drew crowds, according to the Wiener Zeitung, which surpassed anything in recent times.

When the writer of these notes first examined the incomplete autograph of 'La fedeltà premiata' at the Budapest National Library in December 1958, he was immediately struck by the high quality of the music and in particular by the

La Fedeltà Premiata

stunning Finale to Act I (that to Act II was missing). In a subsequent series of Haydn for the British Broadcasting Corporation, conducted by Maurits Sillem, we launched extracts from the opera, including that glorious Finale. The response was immense, and the B.B.C. commissioned us to prepare the whole opera. But what to do about the missing sections? First, we had located, in October 1957, a complete German version (the Girzick translation) of the piano score, in an eighteenth-century copy, in the Library of the Princes Fürstenberg at Donaueschingen (when, incidentally, we also discovered the authentic MS. parts with Haydn's corrections to the London Symphonies). A couple of the arias missing in the Budapest autograph could be located in the Vienna National Library. And so, although we had 'all' the opera in piano score, a great deal of the 'full' score was no longer extant. Then we remembered having examined, in the Bologna Conservatory Library, all the catalogues, prepared in the 1920s, -30s and -40s, of music in the Italian libraries. It had been many years ago, in 1951 or thereabouts, when we had been collecting material for Haydn's symphonies in Italy; we remembered having seen catalogue references for quite a few Haydn operas in score, in Milan, in Bologna (these we looked at), in Turin. . . We rushed into Florence (meanwhile we had, ourselves, come to live in Italy) and into the Conservatory Library. We took down the catalogues. After ten minutes, there it was: 'La fedeltà premiata' in the magnificent Turin Biblioteca Nazionale. We had the score photographed, and when it arrived on our desk, we saw that Haydn had signed the title page and made many small corrections (and a few important ones) in the music; and that it was a complete score of the whole opera, made by Esterházy copyists – who knows for what purpose and who knows how it landed in Turin.

The opera was complete, once again. We managed to locate copies of the two Eszterháza libretti (for the 1781 and 1782 performances), which have become very scarce; and thus we had complete source material. As is usually the case with successful Haydn operas – 'Il mondo della luna' is the most complicated case of all – the composer often made widespread changes in his work for new casts. We do not have the 1780 (performed 1781) autograph or performance material complete; our Turin score is not entirely the 1780 (1781) version, but also not entirely the 1782 version (as far as the changes made in the 1780 autograph, and the extant libretto, can show us). But we tried to preserve some of Haydn's original ideas, which had to be sacrificed later. For example, Haydn was by now beginning to associate persons and ideas with keys, and Celia was, for Haydn, what we might call an E-flat girl. Almost all her principal music was couched in that mellow and romantic key. Later he had transpose many of her finest numbers up to F major. And when the great scene in Act II, Celia's 'Ah come il core mi palpita ne seno' (ending with the Aria 'Ombra del caro bene'), was published by Artaria – earning, by the way, enormous praise in German musical periodicals and in the 'Mercure de France' – it was transposed down to D major and some fascinating timpani rolls and horn effects were dropped (timpani) or changed (horns): obviously Haydn thought the effects, which were new and very complicated to explain (Haydn wrote a whole sentence in Italian on the score to do so), would be misunderstood by less intelligent musicians and thus better avoided.

The overture has become world-famous as the last movement of Symphony No. 73 in D ('La Chasse'); mostly, editions of the Symphony drop the trumpet and timpani parts, which we have, of course, retained from the autograph and Turin scores. But what ought to be even more world-famous are the miraculous and intricate Finales, which cover, each of them, hundreds of

bars and express every conceivable kind of emotion. They are truly original, and Haydn knew just what he was saying when, on 27 May 1781, he wrote to his publishers Artaria, 'If they (in Paris) could only hear my operetta 'L'isola disabitata' and my most recent opera, 'La fedeltà premiata,' I assure you that no such work has been heard in Paris up to now, nor perhaps in Vienna either; my misfortune is that I live in the country. . . '.

Indeed, the originality is everywhere. In Celia's big Aria in Act I, 'Deh soccorri un 'infelice', the orchestra includes parts for three horns, horn one being marked 'Solo con Sordino' (with a mute and alone, i.e. leading); it is a fantastic part, and its strange sound is a brilliant, almost Mahlerian device. Later the Aria was transposed up to F, the horn part was given to a bassoon; we have preserved Haydn's original colouring (obviously the part was for a specific player who, in 1782, was no longer available).

Thus we give you, after an interval of nearly two hundred years (Haydn's opera was hardly staged after 1785) the fourth Haydn opera which the Holland Festival was courageously resuscitated since 1959 – when 'Il mondo della luna' showed us all that Haydn as an operatic composer was in its way as much a valid experience as Haydn the symphonist, the chamber-music composer, the 'doyen' of oratorio and mass and the teacher, via the piano sonata, of thousands of little hands. For in the remote and slightly fantastic atmosphere of Eszterháza, operatic history was being made year after year in the 1770's and 1780's; and if most of these treasure have not become common property until the second half of the twentieth century, the fault, after all, is certainly not Haydn's.

Buggiano Castello,
March 1970.
H. C. Robbins-Landon

La Fedelta Premiata

eerste bedrijf

(scene 1) In een bos smeken herders, herderinnen en nimfen de godin Diana voor de aan haar toegewijde tempel om genade (koor 'Bella Dea che in ciel risplende'). De priester Melibeo spoort hen aan tot de tempeldienst. (scene 2) Amaranta nadert de tempel om duiven aan de godin aan te bieden en leest, niets begrijpend van de smeekbede van het volk, wat op een marmerplaat aan de tempelmuur staat: de uitspraak van een orakel, die wil, dat ieder jaar tijdens de feestelijkheden ter ere van Diana twee gelieven aan een zee-monster moeten worden geofferd, dan wel dat een dappere man zich vrijwillig aan het monster ten offer aanbiedt. (recitatief: 'Ogn'anno il mostro abbia due fidi amanti') Melibeo laat jegens Amaranta doorschemeren dat hij zich als priester van Diana niet aan de uitspraak van het orakel hoeft te houden en dat hij haar eveneens kan privilegeren, mits zij zijn geliefde wordt. Daarin stemt Amaranta terstond toe, zich wél bewust van de gunsten, die een tempelpriester kan verlenen. Wanneer vervolgens blijkt, dat er een verkoeling is opgetreden in de relatie tussen de nimf Nerina en Lindoro omdat de laatste verliefd is geraakt op Celia, profiteert Amaranta al meteen van Melibeo's invloed

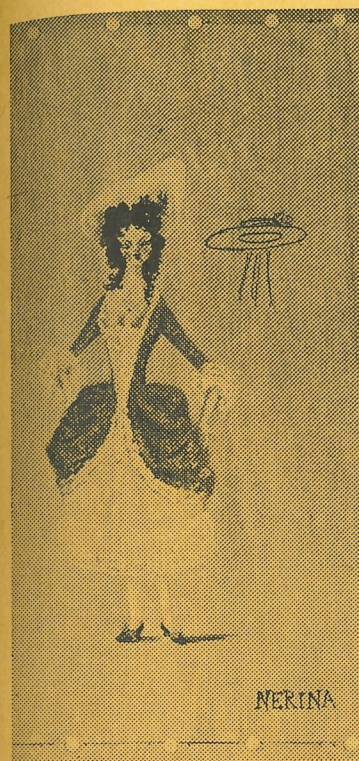
De beloonde trouw

door hem als tussenpersoon bij het tot stand brengen van een relatie tussen haar broer Lindoro en Celia in te zetten. (scene 3) Daarin stemt Melibeo toe. Bij dit vooruitzicht brengt Lindoro zijn opgewekte gevoelens tot uitdrukking in de aria 'Già mi sembra di sentire de' stromenti il gran fraccasso'. (scene 4) Op haar beurt geeft ook Amaranta haar gevoelens jegens Melibeo weer in de aria 'Per te m'accese amore un dolce foco in petto', die echter onderbroken wordt door de verschijning van Perucchetto met een bravoureuze entree-aria waarin hij, om van de schrik te bekomen van een achtervolging door dieven, om wijn vraagt: 'Salva... salva... aiuto... piano...' Melibeo kan hem slechts water verschaffen maar de aandacht van Perucchetto is elders: bij Amaranta, die hij in lyrische bewoordingen bezingt ('...un pezzo di ciel caduto in terra...') wat, zoals Amaranta constateert, Melibeo's jalouzie opwekt. De tempelpriester probeert de amoureuze belangstelling van de graaf jegens Amaranta af te leiden naar andere vrouwtjes, die hij er thuis op blijkt na te houden. Amaranta amuseert zich met de jalouzie, die haar verschijning opwekt en heeft ook gevoel voor 'questo umor bizzaro' van Perucchetto. Melibeo bezweert de graaf in een aria ('Mi dica, il mio signore') begrip te hebben voor de jalouzie, die hem bevangen heeft. (scene 5) Perucchetto stelt daarop vast dat 'die arme domoor' blijkbaar verliefd en jaloers is, wat hem temeer aanzet tot hofmaken bij Amaranta. (scene 6) Door Lindoro verlaten zoekt Nerina troost bij Fileno, die in de aria 'Dove, oh Dio' zijn verdriet om een tragisch ongeluk, zijn geliefde Fillide overkomen, uitdrukt. (scene 7) Nerina repliceert Fileno's klacht met een aria waarin zij de liefde een van nature barbaars en wreed verschijnsel noemt ('E amore di natura un barbaro, un crudele'). (scene 8) In een cavatine ('Placidi ruscelletti, fiorite piagge amiche') maakt Celia – gedwongen tot verloochening van de liefde – de haar omringende natuur deelgenoot van haar hartezeer. (scene 9) Nerina en Fileno treffen haar in deze toestand aan en dan blijkt hun al spoedig, dat Celia en Fillide een en dezelfde zijn en dat het ongeluk waaraan zij heette bezwelen te zijn alleen maar was verzonnen om het orakel af te leiden. (scene 10) Melibeo en Lindoro luisteren het gesprek af en voegen zich dan bij Celia en Fileno. (scene 11) Wanneer Celia beweert Fileno helemaal niet te kennen doorziet Melibeo haar list en stelt haar voor de keuze: trouwen met Lindoro óf met Fileno sterven als offer aan het zeemonster. Wanneer Celia met Nerina weglucht bezingt Fileno zijn ongeluk en hij zinspeelt op wraak van de goden (aria 'Miseri affetti miei'). (scene 12) Waarna ook hij wil vluchten, wat Melibeo's dienaren verhinderen. (scene 13) Amaranta verwijt Perucchetto zijn onstandvastigheid en zijn licht ontvlambare hart, waardoor hij zich niet kan houden aan een eenmaal gegeven belofte van trouw (aria: 'Vanne... fuggi... traditore'). Nerina blijkt intussen het spoor van Fileno te volgen. (scene 14) Melibeo herinnert Celia nogmaals aan de keuze, die haar rest: Lindoro of het monster. (scene 15) Nerina, die in opdracht van Celia Fileno moet afhouden van het risico van een confrontatie met het zeemonster (aria 'Deh soccorsi un' felice') vindt Perucchetto op haar weg. (scene 16) die haar ondubbelzinnig van zijn gevoelens laat blijken. (scene 17) Amaranta laat haar humeur de vrije loop in een gesprek met Melibeo en Lindoro, die haar niet vermogen op te beuren. Zij beschuldigt zowel haar eigen, laffe hart als de perfide graaf en sleept in deze turbulentie het ensemble mee in de finale, die uitmondt in een gevecht tussen satyrs en herders.

tweede bedrijf

(scene 1) Celia en Fileno besluiten, gescheiden, te vluchten. (scene 2) Lindoro beklagt zich over de verdwijning van zijn geliefde Celia en legt

Joseph Haydn

Melibeo uit dat hij haar tijdens de vechtpartij heeft moeten prijsgeven aan de satyrs. Melibeo zowel als Nerina twifelen aan de moed van Lindoro. Nerina wordt op haar beurt berispt door Melibeo, die haar ervan verdenkt de hand te hebben gehad in de ontsnapping van Fileno. Hij wordt evenwel onderbroken door het verschijnen van Amaranta en Perucchetto en verbergt zich dan om een gesprek tussen beiden te beluisteren. (scene 3) Aanvankelijk houdt Amaranta zich onverschillig jegens de graaf ('Perchè mi chiedi? E non parlasti con Celia e Nerina?') en pocht met Melibeo. Maar wanneer Melibeo zich niet meer kan beheersen en zich in het gesprek mengt slaat haar voorkeur snel over naar Perucchetto. Melibeo ontgoocheld achterlatend voert de graaf Amaranta weg, belovend haar desnoods naar China te brengen wanneer zij dat wil.

(scene 4) Melibeo zint op wraak. Hij wil geen priester van Diana meer zijn wanneer het hem niet lukt de graaf om te brengen. Hij peinst: Nerina zou verliefd moeten worden op Fileno opdat de verontwaardigde Celia zou kunnen huwen met Lindoro en zo zal Amaranta aan mij gebonden blijven. En wat vervolgens de graaf betreft... basta; daar heb ik al over nagedacht! Melibeo raadt Nerina alles te doen om Fileno voor haar te winnen. Zij vraagt zich af hoe dat moet lukken als Fileno dodelijk verliefd blijkt op Celia. Waarop Melibeo repliceert: Celia heeft, geloof ik, al aan een ander haar hart verpand. Nerina: Wát een verrassing, bedankt voor de tip! In de aria 'Sappi, che la bellezza' overweegt Melibeo vervolgens, dat schoonheid zonder liefталigheid

De Nederlandse Operastichting

is als een bron zonder golf, als een boom zonder loof. (scene 5) Nerina brengt al haar liefdeskunsten in praktijk om Fileno voor zich te winnen, maar zij vergist zich want Fileno zegt de liefde te ontvluchten, wat Nerina betwijfelt: 'Jij een vijand van de liefde? En je verrukking van Celia dan?' Dat kan Fileno niet ontkennen, maar met een nimf (zoals Nerina) speelt hij alleen maar spelletjes, wat Celia, die het gesprek met Lindoro van terzijde volgt, doet opmerken: 'Zou dat waar zijn?' Nerina slaagt er uiteindelijk in Fileno te vermurwen, wat Celia doet verzuchten: 'Verrader!' In de aria 'Se da' begli occhi tuoi' bezweert hij Nerina te beseffen, dat zij niet boos moet worden om de in hem ontvlamde liefde, want zij zelf heeft die aangestoken. (scene 6) Nadat Fileno is vertrokken verschijnen Celia en Lindoro ten tonele en laten Nerina merken volledig op de hoogte te zijn van het voorafgaande. Nerina kalmeert de twee verontrusten: 'Neem van een trouwe vriendin een raad aan: ontvlucht Fileno en zoek een nieuwe minnaar, zodat zijn trouw gebroken wordt. In elk lichaam steekt niet altijd een dankbare ziel; een schoonheid is niet altijd gelukkig in de liefde' (aria 'Vogli pure'). (Scene 7) Lindoro probeert de zich bedrogen voelende Celia te kalmeren: 'Als je een bruidegom zoekt zul je geen betere dan mij vinden'. (scene 8) brengt het grote feest ter ere van de godin Diana in beeld. Melibeo wekt op tot de jacht, die de offerbuit voor Diana moet opleveren. Perucchetto wordt door een beer belaagd, die door jagers wordt neergeschoten. Met de schrik in de benen zweert hij nooit meer te jagen. Fileno doodt een everzwijn, dat Amaranta in het nauw bracht: 'Men moet óók de vijand redden. . . ' Wanneer Amaranta vraagt wie haar gered heeft pocht Perucchetto: 'Ik!' waarop Lindoro spot: 'Jij vluchtte voor het beest'. Perucchetto wil dan de natuur voor zich laten spreken, maar wanneer het zwijn dan nog een laatste stuiptrekking geeft schrikt Perucchetto zich een ongeluk. (scene 9) Fileno heeft zich teruggetrokken in een grot: 'Het is tijd om te sterven. Fillide heeft mij verraden, zij wil mijn dood en zal hem hebben'. Maar eerst grift hij als getuigenis voor degenen, die hem later vinden, de reden van zijn dood in een boomstam. Zijn zwaard breekt echter en Fileno verdwijnt wanhopig in het donker. (scene 10) Celia zoekt Fileno in de grot. Nerina verwijt haar, dat zij de oorzaak van zijn ongeluk is, waarop Celia in de aria 'Ombra dell' caro mio' haar verlangen naar Fileno accentueert. (scene 12) Perucchetto probeert Nerina als geliefde te strikken. (scene 13) Herders vertellen, dat Perucchetto zich ook in de grot ophoudt. Wanneer Amaranta daarover haar woede bekoelt in de aria 'Barbaro conte' lacht Melibeo in zijn vuistje. De godin vraagt twee offers, zoals allen bekend is. Lindoro en de herders betreden de grot, witte kleden met zich meevoerende waarin de twee slachtoffers zich moeten hullen voor de offerdienst. Celia en Perucchetto komen tevoorschijn en verbijstering maakt zich van de omstanders meester. Amaranta is boos op 'il conte barbaro' en vraagt hem in de aria 'Dell' amor mio fedele' of dat de dank is voor haar trouwe liefde. (scene 14) Amaranta, Nerina, Melibeo, Lindoro en Fileno zijn in de grot op zoek naar Celia en staan daarbij allerlei angsten uit. Amaranta smeekt: 'Redt Perucchetto', Lindoro: 'Redt Celia'. Voorafgegaan door Melibeo treden Celia en Perucchetto in de witte kledij en getooid met bloemen offerbereid naar voren. Ingezet door Melibeo verheft zich een klaag- en smeekzang om het lot van die twee ten hemel als voorbereiding op de offering aan de zee-oever.

derde bedrijf

(scene 1) Celia en Lindoro beklagen elkaars lot in het duet 'Ah se tu vuoi, ch'io viva'. (scene 2) Onder toezicht van Melibeo leiden herders de in offergevaard gehulde Perucchetto naar de oever van de zee, waar het monster

zich ophoudt. Er is geen redding mogelijk, noch voor hem, noch voor Celia. (scene 3 en 4) Melibeo laat zich niet weerhouden van zijn voornemen de offerceremonie te doen doorgaan, hoe Amaranta en Lindoro ook pogen hem te vermurwen. Perucchetto en Celia zijn niet te redden. (scene 5) Lindoro vraagt zich af wie ter wereld ooit een monster heeft gezien gelijk aan het ondier in zee. (scene 6) Amaranta spreekt Perucchetto moed in: 'Wat is de dood tenslotte?' Ze nemen afscheid van elkaar. (scene 7) Het monster steekt zijn kop uit de zee zoekend wie het moet verslinden. (scene 8) Fileno verschijnt ten tonele. Hij, de sterke man, biedt zich als offer aan, dat het orakel wil wanneer er geen gelieven gevonden worden. Zijn dapperheid imponeert de aanwezigen. (finale) Fileno heeft al afscheid genomen wanneer plotseling de godin Diana verschijnt. Zij prijst het edelmoedige aanbod van Fileno en zegt daarin voldoende genoegdoening te vinden en ziet van toekomstige offers af. Melibeo zal door haar pijlen dodelijk getroffen worden. De godin brengt Celia en Fileno bij elkaar en ook Perucchetto en Amaranta. Het herdersvolk bezingt daarop de mildheid van Diana en het geluk, dat deze dag hun heeft gebracht.

Léon Schoenmakers

La Fedelta Premiata

Act 1

(scene i) *In front of a temple of Diana in the forest, a company of shepherds, shepherdesses and nymphs beg for the goddess' mercy (chorus: 'Bella Dea che in ciel risplende'). Melibeo the priest urges them to hold a service in the temple. (Scene ii) Amaranta goes to the temple to offer some doves to the goddess and reads aloud an inscription on the temple wall, which tells of the oracle that demands that every year, during the celebrations in the honour of Diana, two lovers be sacrificed to a sea monster, or else that a brave man offer himself voluntarily to the monster (recitative: 'Ogn'anno il nostro abbia due fidi amanti'). Melibeo hints to Amaranta that, as a priest of the goddess Diana, he need not comply with what the oracle says, and that she may be likewise privileged on the condition that she become his lover. Amaranta agrees at once – for she is well aware of the favours that a temple priest can bestow. Then when it appears that relations between the nymph Nerina and Lindoro are getting very strained on account of the latter's having fallen in love with Celia, Amaranta seizes the opportunity to make use of Melibeo's influence by persuading him to act as intermediary in bringing about an affair between her brother Lindoro and Celia. (Scene iii) Melibeo accepts Amaranta's proposal. Lindoro is delighted, and he expresses his joy in the aria 'Già mi sembra di sentire de 'stromenti il gran fraccasso'. (Scene iv) Amaranta in turn expresses her feelings for Melibeo in the aria 'Per te m'accese amore un dolce foco in petto', but she is interrupted by the appearance of Perucchetto who, in a flamboyant aria, requests some wine, in order to recover from the fright of having been chased by thieves: 'Salva . . . salva . . . aiuto . . . piano.' Melibeo can only offer him water, but Perucchetto's attention has already wandered – in the direction of Amaranta. He bursts into a lyrical song, (' . . . un pezzo di ciel caduto in terra . . .') (and Amaranta is*

La Fedeltà Premiata

quick to notice that Melibeo's jealousy is aroused. The priest tries to distract the count's all too amorous attentions by reminding him of the various ladies who apparently await him at home. Amaranta is amused by the jealousy that her appearance arouses, and displays some feeling for Perucchetto's 'questo umor bizzaro'. Melibea beseeches the count to understand the jealousy that has swept over him in the aria 'Mi dica, il mio signore'. (Scene v) Perucchetto then observes that 'that poor fool' is apparently in love and therefore jealous, which makes him all the more interested in paying his attentions to Amaranta. (Scene vi) Abandoned by Lindoro, Nerina seeks to be comforted by Fileno who, in the aria 'Dove, oh Dio' expresses his misery about the tragic accident that befel his lover Fillide. (Scene vii) Nerina answers Fileno's lament with an aria in which she says that love is by nature barbaric and cruel ('E amore di natura un barbaro, un crudele'). (Scene viii) In a cavatine ('Placidi ruscelletti, fiorite piagge amiche') Celia - forced to betray her love - imparts her heartache to the surroundings. (Scene ix) Nerina and Fileno find her thus and it soon emerges that Celia and Fillide are one and the same person, and that the accident in which she was supposed to have perished was merely invented in order to distract the oracle. (Scene x) Having overheard this conversation, Melibeo and Lindoro join Celia and Fileno. (Scene xi) Although Celia insists that she does not know Fileno at all, Melibeo sees through her trick and tells her she can choose between marrying Lindoro or being sacrificed together with Fileno to the sea monster. When Celia flees with Nerina, Fileno expresses his despondency and hints at revenge on the gods (aria: 'Miseri affetti miei'). (Scene xii) Fileno then also wants to flee, but he is prevented from doing so by Melibeo's servants. (Scene xiii) Amaranta reproaches Perucchetto for his fickleness and his too lightly inflammable passion, which makes him forget a once-given promise of faithfulness (aria: 'Vanne . . . fuggi . . . traditore'). In the meantime it appears that Nerina is following Fileno. (Scene xiv) Melibeo reminds Celia of the choice that she must make: Lindoro or the monster. (Scene xv) Nerina, who, on behalf of Celia, has undertaken to prevent Fileno from being confronted with the sea monster (aria: 'Deh soccorsi un' felice') meets Perucchetto on the way (Scene xvi) who tells her very frankly how he feels towards her. (Scene xvii) Amaranta bewails her plight in a conversation with Melibeo and Lindoro, who are incapable of raising her spirits. She blames both her own cowardly heart and the perfidious count, and draws her companions into a turbulent finale, which culminates in a battle between satyrs and shepherds.

Act II

(Scene i) Celia and Fileno decide to flee, separately. (Scene ii) Lindoro laments the disappearance of his beloved Celia and explains to Melibeo that he was forced to give her up to the satyrs during the fighting. Both Melibeo and Nerina have some doubts about Lindoro's courage. Nerina is in turn scolded by Melibeo, who suspects her of having had a hand in Fileno's disappearance. He is interrupted, however, by the appearance of Amaranta and Perucchetto, whereupon he hides in order to eavesdrop on the conversation between the two. (Scene iii) Initially Amaranta affects indifference to the count ('Perche mi chiedi? E non parlasti con Celia e Nerina?') and boasts about Melibeo. When Melibeo, unable to suppress his emotions any longer, joins in the conversation, her preference soon turns to Perucchetto. Leaving behind a disconsolate Melibeo, the count leads Amaranta away, promising to take her even to China if she so wishes. (Scene iv) Melibeo seeks revenge.

holland festival '70

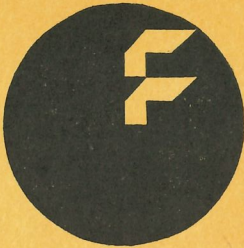
He decides he does not wish to continue as Diana's priest unless he succeeds in bringing about the count's death. He plots: 'Nerina should fall in love with Fileno, so that Celia can marry Lindoro, and thus Amaranta will continue to be mine. And as for the count . . . basta - I have already thought of that!' Melibeo advises Nerina to try her utmost to win Fileno. She wonders how she can ever be successful if Fileno is desperately in love with Celia, to which Melibeo replies: 'Celia has, I believe, already given her heart to another.' Nerina says 'What a surprise! Thanks for the tip.' In the aria 'Sappi, che la bellezza' Melibeo observes that beauty without gentleness is as a spring without a stream, as a tree without leaves. (Scene v) Nerina brings all her amorous cunning to bear in order to win Fileno's affection, but Fileno maintains that he flees from love. Nerina is not convinced: 'You an enemy of love? And what about your adoration for Celia?' Fileno cannot deny this, but he can only play with nymphs (like Nerina), which makes Celia, who has been eavesdropping together with Lindoro, wonder 'Is that true?' Nerina eventually succeeds in mollifying Fileno, at which Celia sighs: 'Traitor!' In the aria 'Se da' begli occhi tuoi' he begs Nerina not to be angry about the fire of love that fills him, for it was she who lit it. (Scene vi) When Fileno has departed, Celia and Lindoro enter and make it clear to Nerina that they know what is going on. Nerina tries to calm them: 'Take this advice from a faithful friend: flee from Fileno and seek a new lover, so that his faithfulness will be broken. There is not a grateful soul in every body; beauty does not always bring fortune in

La Fedeltà Premiata

love.' (aria 'Vogli pure') (Scene vii) Lindoro tries to calm Celia, who feels betrayed: 'If you are looking for a bridegroom, you will never find a better one than I.' (Scene viii) The celebrations in the honour of the goddess Diana are taking place. Melibeo appeals to all to take part in the hunt for offerings to Diana. Perucchetto is attacked by a bear, which is subsequently shot by the hunters. Frightened out of his wits, he swears he will never hunt again. Fileno kills a boar which had threatened Amaranta: 'One should save one's enemies too . . .' When Amarante asks who it was that saved her, Perucchetto boasts: 'I!', to which Lindoro says mockingly: 'You fled from the beast.' Perucchetto then wants nature to speak for itself, but when the boar appears to have some life in him yet, Perucchetto gets the fright of his life. (Scene ix) Fileno has withdrawn to a cave: 'It is time to die. Fillide has betrayed me, she wishes my death and her wish shall be granted.' First, however, he starts to carve the reasons for his death in a tree-trunk for the benefit of those who will find his body. Unfortunately, his sword breaks, and Fileno, quite distraught, disappears into the darkness. (Scene x) Celia is looking for Fileno in the cave. Nerina blames her for causing his misery, and Celia then proceeds to express her longing for Fileno in the aria 'Ombra dell' caro mio'. (Scene xii) Perucchetto tries to persuade Nerina to become his lover. (Scene xiii) Some shepherds say that Perucchetto is also somewhere in the cave. When Amaranta cools her anger at this news in the aria 'Barber conte', Melibeo laughs up his sleeve. The goddess demands that two sacrifices be made, as everyone knows. Lindoro and the shepherds enter the cave, bearing white shrouds to wind round the two victims, in preparation for the ceremony. Celia and Perucchetto appear, to everyone's amazement. Amaranta is furious with 'il conte barbaro' and in the aria 'Dell' amor mio fedele' she asks if this is what she gets in return for her faithful love. (Scene xiv) Amarante, Nerina, Melibeo, Lindoro and Fileno, overcome by frequent bouts of fear, are looking for Celia in the cave. Amaranta begs: 'Save Perucchetto!', Lindoro: 'Save Celia!', Preceded by Melibeo, Celia and Perucchetto come forward, wrapped in the white shrouds and decked with flowers, ready for the sacrifices. All follow Melibeo in a lament about the fate of the two unfortunates.

Act III

(Scene i) Celia and Lindoro bewail each other's fate in the duet 'Ah se tu vuoi, ch'io viva.' (Scene ii) Under the supervision of Melibeo, a number of shepherds lead the shrouded Perucchetto to the sea-shore, where the monster resides. There is no hope of salvation, neither for him nor for Celia. (Scenes iii and iv) Melibeo insists on continuing with the ceremony in spite of Amarante's and Lindoro's vehement pleas. Perucchetto and Celia cannot be saved. (Scene v) Lindoro wonders who on earth ever saw a monster like the horrible creature in the seas. (Scene vi) Amaranta seeks to comfort Perucchetto: 'What in fact does death signify?' They bid each other farewell. (Scene vii) The monster raises its head above the waters, waiting to devour its victims. (Scene viii) Fileno enters, and he, the strong man, offers himself as the sacrifice demanded by the oracle in case no lovers can be found. His courage makes a great impression upon all present. (Finale) Fileno has already said farewell, when suddenly the goddess Diana appears. She praises Fileno's courageous offer and says that she is now satisfied – no sacrifices need ever be made again. Melibeo will be struck by her deadly arrows. The goddess brings Celia and Fileno together, and then Perucchetto and

Amaranta. The shepherds sing the praises of Diana for her mercy, and rejoice in the happiness this day has brought them.